

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ

ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αθήνα - 4 ΣΕΠ. 1992

Αριθ. Πρωτ.

2865 / εμ. 8

Πρός

Τους κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών
του Πράτους.

1. Κρίνομε υπηρεσιακό σκόπιμο και να σας καταστήσουμε
κοινωνούς των παρακάτω (στους αριθμούς 2 έως 4) σκέψεών
μας, εξ αφορμής ενεργηθείσης προκαταρκτικής εξετάσεως (η οποία
κατέληξε σε αρχειοθέτηση της μηνύσεως) από την Εισαγγελία Πρω-
τοδικών Αθηνών επί μηνύσεως ιδιώτου, φερομένου ως Προέδρου του
κόμματος ΙΔΕΑ, κατά προσώπου καθέξαντος ανώτατο της Πολιτείας
αξίωμα και εξ αφορμής του γεγονότος ότι με επακολουθήσασα
παραγγελία ————— Αντεισαγγελέα Εφετών επεδιώχθη η κλήτευση
και εξέταση ανωμοτίτου εν λόγω προσώπου (ως " μηνυομένου"),
η οποία εξέταση τελικώς απεγράφη, ενόψει και του ότι δια
της παραγγελίας αυτής ο εν λόγω Αντεισαγγελέας Εφετών υπεισήρ-
χετο σε έρευνα για την προέλευση περιουσιακών στοιχείων ("πόθεν
έσχες"), ζήτημα για το οπο ο στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν
είχαν αρμοδιότητα να ερευνήσουν ούτε οι κατά το άρθρο 8
του Ν. 1738/1987 καθ'ύλην για τα θέματα αυτά αποκλειστικώς
αρμόδιοι Πρόεδρος της Βουλής και Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου,
δοθέντος ότι η ιδιότης και το αξίωμα που έφερε ο καθ'ου η έρευνα
δεν περιλαμβάνεται στις περιοριστικώς αναφερόμενες (για το
" πόθεν έσχες") περιπτώσεις στο άρθρο 6 του Ν. 1738/1987.

. / .

2. Ενόψει των ως άνω στον αριθμό 1 εκτιθεμένων κρίνο-
με σκόπιμο να επισημάνουμε τα ακόλουθα:

α) Όπως είναι γνωστό, για τον έλεγχο του τρόπου κτή-
σεως των περιουσιακών τους στοιχείων και της προελεύσεως των
χρημάτων που διατέθηκαν για την απόκτησή τους ("πόθεν έσχες")
υποχρεούνται να υποβάλλουν δηλώσεις περιουσιακής καταστάσεως
ορισμένα ειδικώς και περιοριστικώς μνημονευόμενα στο άρθρο
6 του Ν. 1738/1987 πρόσωπα (όπως ο Πρωθυπουργός, οι αρχη-
γοί των πολιτικών κομμάτων, οι υπουργοί και υφυπουργοί, οι
βουλευτές, οι γενικοί και ειρικοί γραμματείς υπουργείων, οι
υπάλληλοι ή σύμβουλοι των ειδικών θέσεων, οι δήμαρχοι κ.τ.λ),
στα οποία δεν περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Πε-
ραιτέρω αρμόδιοι για τον έλεγχο των ως άνω δηλώσεων περιου-
σιακής καταστάσεως είναι κατά περίπτωση, κατά τις διακρί-
σεις του νόμου, ο κ. Πρόεδρος της Βουλής ή ο από το Ανώτα-
το Δικαστικό Συμβούλιο οριζόμενος Αντεισαγγελέας του Αρείου
Πάγου, ο οποίος, αν συντρέξει νόμιμη περίπτωση, ασκεί την
οικεία ποινική δίωξη κατ' άρθρ. 7 παραγρ. 5 του Ν. 1738/
1987.

β) Εκτός της ως άνω στο στοιχείο α) δικαιοδοσίας
και αρμοδιότητας του από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο ορι-
ζόμενου Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, δεν παρέχεται γενικό
και απεριόριστο δικαίωμα στις Εισαγγελικές αρχές να ερευνούν
το "πόθεν έσχες" για τα περιουσιακά στοιχεία πολιτών, υπό
τη μορφή έρευνας για τον τρόπο κτήσεως των περιουσιακών τους
στοιχείων και την προέλευση των διατιθεμένων για την απόκτη-
ση αυτή χρηματικών ποσών, εκτός εάν η έρευνα αυτή συνδέεται
με υπάρχοντα στοιχεία τελέσεως συγκεκριμένης αξιόποινης πρά-
ξεως ή συνδέεται με συγκεκριμένη (και όχι αόριστη) καταγ-

γελία για τέλεση αξιόποινης πράξεως.

γ) Η κατά τα άνω καταγγελλόμενη αξιόποινη πράξη για να μπορεί να θεμελιώσει ως σύννομη την ως άνω (στο στοιχείο β) εκ μέρους των Εισαγγελικών αρχών έρευνα ως προς το "πόθεν έσχες" για τα περιουσιακά στοιχεία ορισμένου προσώπου, θα πρέπει να είναι συγκεκριμένη και ορισμένη, υπό την έννοια του να εκτίθενται, τουλάχιστον γενικώς ως ιστορικό γεγονός, τα συνιστώντα την καταγγελλόμενη πράξη πραγματικά περιστατικά. Ειδικότερα γίνεται εικό ότι: " Σύμφωνα με το άρθρο 7 παραγρ. 1 Συντ. 1975 η αξιόποινη πράξη που καταγγέλεται πρέπει να είναι ορισμένη και αν ακόμα ο δράστης της δεν είναι ορισμένος. Αυτονόητο είναι ότι πρέπει να έχει βασικά τα στοιχεία της πράξεως (εκούσια εξωτερική ανθρώπινη συμπεριφορά) (Ν. Χωραφά, παράγρ. 29, σ. 112 επ.). Έτσι το συγκεκριμένο και ορισμένο της πράξεως για την οποία πρόκειται ν' ασκηθεί ποινική δίωξη από την εισαγγελική αρχή είναι βασική διαδικαστική προϋπόθεση, ενώ το ζήτημα αν η συγκεκριμένη αυτή πράξη εμπίπτει παραπέρα και στον τύπο μιας ποινικής παραβάσεως, αυτό είναι προϋπόθεση του νομικά βάσιμου της κατηγορίας με την κύρια ή στενή του όρου έννοια. Αν η καταγγελλόμενη πράξη είναι αόριστη και χωρίς ακρίβεια ορισμένη, τότε πάλι η κατηγορία είναι νομικά αβάσιμη με την ευρεία έννοια του όρου, στο στάδιο της προκαταρκτικής εξετάσεως, και εφαρμόζεται η διαδικασία των άρθρων 43 και 47 ΚΠΔ" (Κ. Σταμάτη, η προκαταρκτική εξέταση στην ποινική διαδικασία και οι αρχές της νομιμότητας και της σκοπιμότητας, 1984 σελ. 239).

δ) Η ως άνω (στο στοιχείο γ) προϋπόθεση για το συγκεκρι-

κριμένο και ορισμένο της καταγγελλόμενης αξιόποινης πράξεως απαιτείται, προς τοις άλλοις και για να αποφεύγεται η εκ μέρους των Εισαγγελικών αρχών, επί τη βάσει εντελώς αορίστων καταγγελιών (όπως π.χ. ο τάδε διέπραξε υπεξαίρεση και πλαστογραφία, χωρίς να εξειδικεύονται ουδέ πόρρωθεν τα συνιστώντα τις πράξεις αυτές πραγματικά περιστατικά), έρευνα για το "πόθεν έσχες" σε σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία των πολιτών, για την οποία έρευνα, χωρίς τη συνδρομή ή την επίκληση συγκριμένων και ορισμένων αξιοποιήσιμων πράξεων, οι Εισαγγελικές αρχές δεν έχουν γενικό και απεριοριστο δικαίωμα (όπως ελέχθη και παραπάνω στο στοιχείο β) να ερευνούν το "πόθεν έσχες" για τα περιουσιακά στοιχεία των πολιτών. Και τούτο διότι άλλως θα ανετρέπονταν θεμελιώδεις αρχές του ποινικού και δικονομικού μας συστήματος, αφού ο πολίτης θα ήταν υποχρεωμένος να αποδείξει ότι η απόκτηση των περιουσιακών του στοιχείων και η προέλευση των προς τούτο διατεθέντων χρημάτων δεν προέρχονται από αξιόποινες πράξεις, δηλαδή σε τελευταία ανάλυση ο πολίτης θα έφερε το βάρος της αποδείξεως της αθωότητάς του, ενώ τούτο αντίκειται σε θεμελιώδεις αρχές του ποινικού και δικονομικού μας συστήματος.

ε) Αντίθετη προς τα ανωτέρω εκδοχή θα είχε ως συνέπεια τη, μη συμβιβαζόμενη προς τις περιοριστικώς κατά νόμο (άρθρ. 6 του Ν. 1738/1987) αναφερόμενες περιπτώσεις, δυνατότητα των Εισαγγελικών αρχών για έρευνα του τρόπου της εκ μέρους οποιουδήποτε πολίτη αποκτήσεως των περιουσιακών στοιχείων και της προελεύσεως των προς τούτο διατεθέντων χρημάτων ("πόθεν έσχες"), αφού για την έρευνα αυτή θα αρκούσε

η αδριστημήνυση η καταγ'ελία οποιουδήποτε ότι ο μηνυόμενος για την απόκτηση των περιουσιακών του στοιχείων και την προέλευση των προς τούτο διατεθέντων χρημάτων "διέπραξε προφανώς υπεξαίρεση και απάτη" (όπως ακριβώς αναγράφεται στην ως άνω στον αριθμό 1 μήνυση), χωρίς να προσδιορίζονται ουδέ πόρρωθεν ως ιστορικό γεγονός και κατά τα πραγματικά περιστατικά οι φερόμενες ως τελεσθείσες αξιόποινες πράξεις της υπεξαιρέσεως και της απάτης. Τυχόν παραδοχή της εκδοχής αυτής θα οδηγούσε σε τελευταία και απώτατη ανάλυση σε μιά νομιμοφανή και μη συμβιβαζόμενη προς τις περιοριστικώς κατά νόμο (άρθρ. 6 του Ν. 1738/1987) αναφερόμενες περιπτώσεις έρευνα εκ μέρους των Εισαγγελικών αρχών για το "πόθεν έσχες", σε σχέση με την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων και την προέλευση των προς τούτο διατεθέντων χρημάτων οποιουδήποτε πολίτη.

3. Τα ανωτέρω δεν αποκλείουν βεβαίως το εκ του άρθρου 31 παραγρ. 1 εδαφ. α ΚΠΔ δικαίωμα του αρμοδίου Εισαγγελέα να ενεργεί αυτεπαγγέλτως προκαταρκτική εξέταση προς διαπίστωση του αν τελέσθηκε ροισμένη αξιόποινη πράξη και είναι αδιάφορος η παρέχουσα τη σχετική υπόνοια πηγή (πληροφορία, αγγελία, ανώνυμη επιστολή, διάδοση, φήμη, ιδία γνώση κ.τ.λ.). Ο αρμόδιος όμως Εισαγγελέας οφείλει να λαμβάνει υπόψη και τις ενδεχόμενες αμφιβολίες ως προς τη βασιμότητα της υπόνοιας, να σταθμίζει επιστιμένως τις κατ'ιδίαν συγκεκριμένες περιπτώσεις και να ενεργεί επομένως με περίσκεψη, ώστε να μη θίγεται αδίκως και άνευ αποχρώντος λόγου ο καθ'ου η υπόνοια και ως εκ τούτου οφείλει να τηρεί κατά τη διεξαγωγή της έρευνας τη δέουσα διακριτικότητα και να αποφεύγει κάθε περιττή

δημοσιότητα. Οι αρχές αυτές ισχύουν κατά μείζονα λόγο όταν κατά την ενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για αξιόποινη πράξη (κατ'άρθρ. 35ΚΠΔ) ανακύπτουν ζητήματα σχετικά με τον τρόπο της αποκτίσεως και την πηγή της προελεύσεως των περιουσιακών στοιχείων ορισμένου προσώπου ("πόθεν έσχες"), ως προς την έρευνα των οποίων ευθέως, αυτοτελώς και αποκλειστικώς αρμόδιοι και μόνο για ορισμένα περιοριστικώς αναφερόμενα στο νόμο πρόσωπο είναι κατά περίπτωση είτε ο Πρόεδρος της Βουλής, είτε ο κατά νόμο οριζόμενος Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου (κατά τα ανωτέρω στον αριθμό 2α εκτεθέντα) και συνεπώς στις περιπτώσεις αυτές, όταν ενεργείται προκαταρκτική εξέταση κατ'άρθρ. 31 και 35 ΚΠΔ προς διαπίστωση τελέσεως αξιόποινης πράξεως, θα πρέπει κατά μείζονα λόγο (ενόψει και της διασταυρούμενης πολλές φορές αρμοδιότητας των ως άνω για το "πόθεν έσχες" Αρχών και της Εισαγγελικής αρμοδιότητας για την κατ'άρθρ. 35 ΚΠΔ προκαταρκτική εξέταση) να τηρείται η δέουσα διακριτικότητα, όταν μάλιστα ο θόρυβος και η δημοσιότητα, λόγω του προσώπου, της ιδιότητας και του αξιώματος που έφερε ή φέρει ο εμπλεκόμενος στη διεξαγόμενη και μη περατωθείσα ακόμη έρευνα, μπορεί να γίνει αντικείμενο πολιτικής ή άλλης οποιασδήποτε (επαγγελματικής κ.λ.π.) εκμεταλεύσεως.

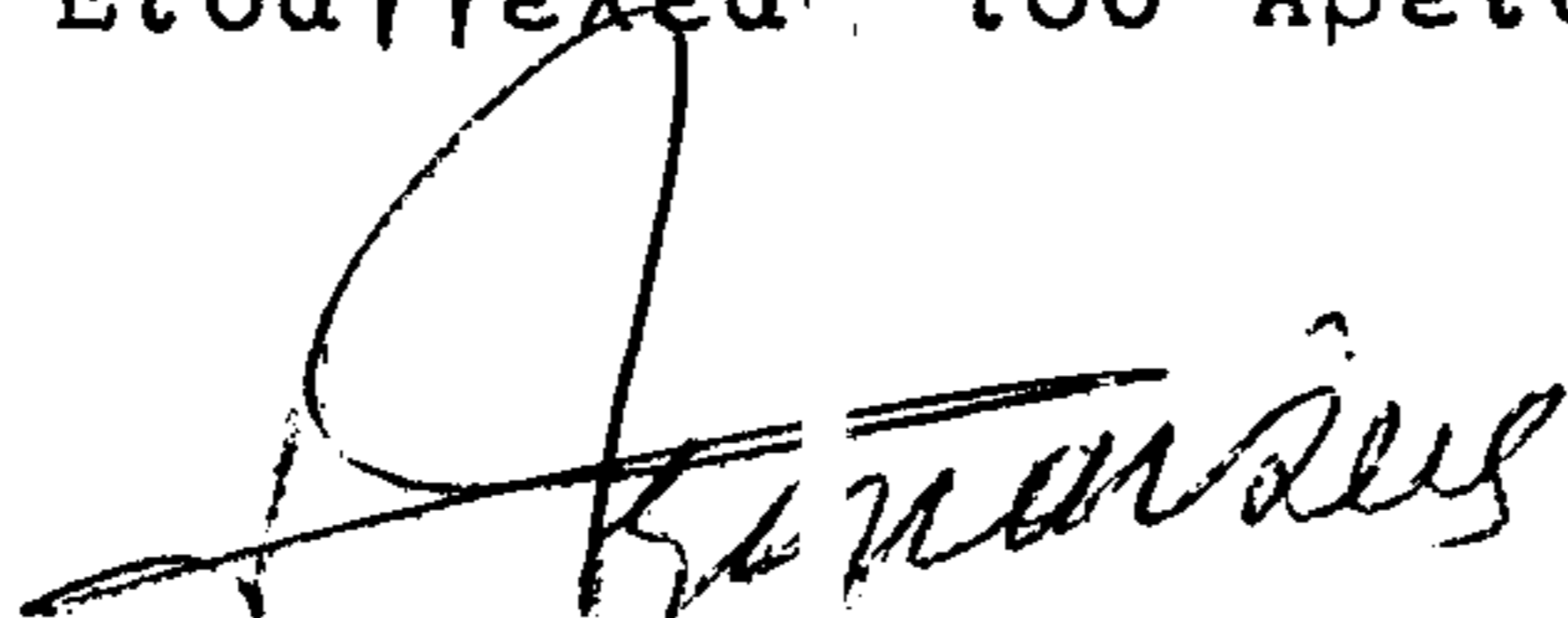
4. Για όλους τους παραπάνω (στους αριθμούς 2 και 3) εκτεθέντες λόγους φρονούμε ότι στις περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκονται ζητήματα τρόπου αποκτίσεως και πηγής προελεύσεως των περιουσιακών στοιχείων ορισμένου προσώπου ("πόθεν έσχες"), για την έρευνα των οποίων ευθέως και

αυτοτελώς αποκλειστικώς αρμόδιοι είναι μόνο ο Πρόεδρος της Βουλής και ο κατά νόμο οριζόμενος Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου(κατά τα ανωτέρω στον αριθμό 2 εκτεθέντα), θα πρέπει κατ'αρχήν, προς αποφυγή οποιασδήποτε νομιμοφανούς ενέργειας ή καταστρατηγήσεως της αποκλειστικής αυτής αρμοδιότητας, στη δίδουσα αφορμή για ενέργεια της κατ'άρθρ. 35 ΚΠΔ προκαταρκτικής εξετάσεως μήνυσι να περιέχεται ορισμένη (υπό την ως άνω στον αριθμό 2, στο χείλο γ έννοια) αξιόποινη πράξη, χωρίς βεβαίως να αποκλείεται η ως άνω (στον αριθμό 3) εξ επαγγέλματος έρευνα από τον αρμόδιο Εισαγγελέα, στην έμφρονα κρίση και σταθμισμό του οποίου απόκειται να κρίνει εκάστοτε τη σοβαρότητα της τυχόν υπάρχουσας υπόνοιας. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και για τα πρόσωπα, τα οποία δεν υποχρεούνται κατά νόμο (ως μη περιλαμβανόμενα στα περιοριστικώς αναφερόμενα στο άρθρο 6 του Ν.1738/1987 πρόσωπα) να υποβάλουν δηλώσεως περιουσιακής καταστάσεως (για τις "πόθεν έσχες"), δοθέντος ότι, όπως ελέχθη παραπάνω (στον αριθμό 2), οι Εισαγγελικές αρχές δεν έχουν αυτοτελή (και ανεξάρτητη από την τέλεση ορισμένης αξιόποινης πράξης) αρμοδιότητα για έρευνα του τρόπου αποκτήσεως και της πηγής προελεύσεως των περιουσιακών στοιχείων των πολιτών. Αντίθετη εκδοχή θα είχε ως συνέπεια με μια μήνυση οποιουδήποτε, στην οποία θα αναγραφόταν απλώς ότι ο τάδε απέκτησε τα περιουσιακά του στοιχεία με χρηματικά ποσά που περιήλθαν σ'αυτόν συνεκεία απάτης, ή υπεξαίρέσεως, ή πλαστογραφίας, ή κλοπής, ή εκβιάσεως κ.λ.π. (χωρίς καν, ουδε πόρρωθεν, να προσδιορίζονται τα πραγματικά περιστατικά εκάστης των κατ'όνομα και μόνο αναφερομένων αξιοποιήτων αυτών πράξεων), να αρχίζει έρευνα από τις Εισαγγελικές αρχές για

τον τρόπο της αποκτήσεως και την πηγή της προελεύσεως των περιουσιακών στοιχείων ("πόθεν έσχες") οποιουδήποτε προσώπου (όπως π.χ. πολιτικών, στρατιωτικών, εκδοτών εφημερίδων, δημοσιογράφων, δημοσίων υπαλλήλων, δικαστικών λειτουργών κ.τ.λ.), τέτοια δε υπήρξε και η ως άνω (στον αριθμό 1) αναφερόμενη περίπτωση, εξ αφορμής της οποίας και κρίναμε σκόπιμο να σας γνωρίσουμε τις επί των σχετικών θεμάτων (τα οποία ενδέχεται να ανακύψουν και στο μέλλον) γενικότερες ως άνω σκέψεις μας.

5. Παρακαλούμε να ανακοινώσετε τα ανωτέρω τόσο στους Εισαγγελικούς λειτουργούς που υπηρετούν στην Εισαγγελία της οποίας προϊστάσθε, όσο και στους Εισαγγελείς Πρωτοδικών της περιφέρειάς σας.

Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Γεώργιος Πλιγιανάκος